

Σκοπός του Σεμιναρίου

Το Σεμινάριο αποτελεί ένα οριζόντιο και διαφοροποιημένο τρόπο διδασκαλίας, ο οποίος βασίζεται στη συμμετοχή όλων αλλά και ένα τρόπο άμβλυνσης της «κάθετης» σχέσης διδάσκοντα-φοιτητή, η οποία σε μεγάλο βαθμό μεταφέρεται μέσα από την παράδοση.

Το Σεμινάριο βασίζεται στις σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες αφού παρουσιαστούν παραδίδονται στο τέλος του εξαμήνου στον διδάσκοντα. Κατά την τελική συγγραφή της εργασίας οφείλουν να ληφθούν υπόψη οι παρατηρήσεις που θα γίνουν από τον διδάσκοντα στη διάρκεια της παρουσίασης αλλά και από τους συμφοιτητές σας. Με την ανάληψη της εργασίας οι φοιτητές οφείλουν να συνεργαστούν με τον διδάσκοντα τόσο για την οργάνωση του διαβάσματος της βιβλιογραφίας όσο και για τη διατύπωση των υποθέσεων εργασίας. Επίσης πριν την παρουσίαση της εργασίας οι φοιτητές θα πρέπει έχουν μια ακόμη συνάντηση-συνεργασία με τον διδάσκοντα ώστε να διευθετηθούν ζητήματα που αφορούν τη δομή της εργασίας και την παρουσίαση. Κατά την παρουσίαση (ακόμη και με Power Point) θα πρέπει να διανέμονται σε όλους τους συμμετέχοντες σε έντυπη μορφή (μίας σελίδας) τα κύρια σημεία της εργασίας (θα μπορούσε να είναι και ο πίνακας περιεχομένων) ώστε να είναι πιο εύκολη η παρακολούθηση της επιχειρηματολογίας.

Δομή σεμιναριακής εργασίας

Για να ξεκινήσουμε μια σεμιναριακή εργασία πρέπει να διατυπώσουμε πρώτα την υπόθεση εργασίας, δηλαδή το θέμα αλλά και τον τρόπο με τον οποίο θα το προσεγγίσουμε (μεθοδολογία). Η εργασία θα πρέπει να είναι μια αυτόνομη ενότητα με την έννοια ότι θα έχει αρχή, μέση και τέλος. Η εργασία οφείλει να έχει εισαγωγή και πίνακα περιεχομένων που θα αντιστοιχεί στη δομή της εργασίας και συμπέρασμα. Η σεμιναριακή εργασία αποτελεί μια συνθετική και πρωτότυπη εργασία. Βασίζεται πρωτίστως στον εντοπισμό και στην επεξεργασία της σχετικής με το θέμα βιβλιογραφίας. Προϋπόθεση για την επιτυχή διαπραγμάτευση του θέματος είναι η κατανόηση των εννοιών που χρησιμοποιούνται, οι οποίες ουσιαστικά και «δένουν» την προβληματική και διασφαλίζουν το αναγκαίο επίπεδο αφαίρεσης αλλά και επιστημονικής διάδρασης, ώστε η εργασία μας να μετασχηματίζεται σταδιακά σε επιστημονικό πόνημα. Αυτό δεν σημαίνει δυσνόητα λόγια αλλά την κατανόηση και την διατύπωση της εργασίας με «δικά μας λόγια».

Σε μια σεμιναριακή εργασία ο φοιτητής αποδεικνύει ότι έχει αποκτήσει μια κριτική αντίληψη για την βιβλιογραφία που έχει επεξεργαστεί, και ότι μπορεί να χειριστεί τα αναλυτικά εργαλεία του συγκεκριμένου θεματικού πεδίου, μαζί με τη θεωρία που τα υποβαστάζει (μετα-θεωρία). Η σεμιναριακή εργασία είναι πρωτίστως εργασία εξαντλητικής επεξεργασίας και σύνθεσης της βιβλιογραφίας και δύναται να αποτελέσει μια πρώτη επεξεργασία της βιβλιογραφίας που θα βγάλει σε μια πτυχιακή εργασία. Αποτελεί επίσης μια πρώτη αλλά ουσιαστική εξοικείωση με τα αναγκαία αναλυτικά εργαλεία της κοινωνιολογίας.

Η σημασία των βιβλιογραφικών παραπομπών

Οι βιβλιογραφικές παραπομπές δίνονται ορθά ώστε η εγκυρότητά της να ελέγχεται επιστημονικά και από έναν τρίτο. Εκτός αυτού οι βιβλιογραφικές αναφορές καταδεικνύουν πως η εργασία μας είναι μέρος μιας συλλογικής διεργασίας, με την έννοια ότι οι γνώσεις μας πατούν στις γνώσεις κάποιων άλλων, ή, όπως λέει ο ποιητής «πολλών ανθρώπων τα λόγια μας» (Γ. Σεφέρης).

Όταν παίρνουμε κομμάτια από εδώ και από εκεί και κάνουμε μια εργασία που είναι συρραφή, χωρίς να αναφέρουμε του συγγραφείς ιδιοποιούμεστε την εργασία άλλων, δηλαδή κλέβουμε (λογοκλοπή). Ακαδημαϊκά αυτό είναι απαράδεκτο ενώ εκτός των πειθαρχικών ευθυνών υπάρχουν ενδεχομένως και ποινικές. Εφόσον παραθέτουμε αυτολεξεί κομμάτια άλλων συγγραφέων χωρίς εισαγωγικά ή, παραφράσουμε εδάφια άλλων συγγραφέων χωρίς βιβλιογραφική αναφορά, ή, ακόμη και πτυχιακές ή, διπλωματικές εργασίες συνάδελφων μας φοιτητών αυτό συνιστά επίσης αντιγραφή.

Βιβλιογραφικές παραπομπές

- Βιβλίο
Η παραπομπή ενός βιβλίου πρέπει να περιλαμβάνει: συγγραφέα, έτος, πλήρη τίτλο, τόπο έκδοσης βιβλίου, και όνομα εκδότη, π.χ. Λυοτάρ, Ζ. Φ. (1993). *Η Μεταμοντέρνα Κατάσταση*. Αθήνα: Γνώση. Οι βιβλιογραφικές παραπομπές ενσωματώνονται εντός του κειμένου, στη ροή του λόγου (σύστημα Harvard) και γίνονται ως εξής: Μέσα σε παρένθεση συγγραφέας, έτος και σελίδα (Λυοτάρ 1993: 18).
- Άρθρο
- Τα άρθρα από περιοδικά πρέπει να έχουν τα ακόλουθα στοιχεία: συγγραφέας, έτος έκδοσης, τίτλο του άρθρου, όνομα του περιοδικού, τεύχος του περιοδικού, και τον αριθμό πρώτης και τελευταίας σελίδας. Λόγου χάρη, Clarke, S. (1977). "Marxism, Sociology and Poulantza's Theory of the State". *Capital and Class*, 2:1-31.
- Κεφάλαιο-άρθρο από συλλογικό τόμο
Τα άρθρα ή, τα κεφάλαια από συλλογικό τόμο τα δίνουμε με τον εξής τρόπο: Ντομπ, Μ. (1986). «Από τον φεουδαλισμό στον καπιταλισμό». Στο Ντομπ, Μ., Σουήζυ, Π. (επιμ.). *Η μετάβαση από τον φεουδαλισμό στον καπιταλισμό*. Αθήνα:Θεμέλιο.
- Μορφή
Η εργασία αποτελείται από 10-12 σελίδες (3.500 λέξεις), δεδομένου του ποιοτικού της επιπέδου. Η εργασία θα πρέπει να γραφεί στη γραμματοσειρά Times New Roman (μέγεθος 12, ελάχιστο διάστιχο 1,5 κατά προτίμηση).

Άλλες οδηγίες

- Στις υποσημειώσεις στο τέλος της σελίδας αναπτύσσουμε σκέψεις και προτάσεις που συνιστούν κατά κάποιο τρόπο επί μέρους παρεκβάσεις. Στο βαθμό που η ανάπτυξη της σκέψης μας εκβάλλει σε κείμενα άλλων

συγγραφέων μπορούμε στην υποσημείωση να αναφέρουμε παράβαλλε (πβλ.). Αν βέβαια εντάξουμε στο κείμενό μας ή, στην υποσημείωση αυτολεξεί μέρος του κειμένου ενός άλλου συγγραφέα τότε το βάζουμε μέσα σε εισαγωγικά. Π.χ.: «Ο Mussolini θύμιζε μια επαρχιακή πριμαντόνα ή δεκανέα της φρουράς σε κωμική όπερα. Όλα τα κόλπα του Hitler φαίνονταν σχεδόν κλεμμένα από τον Charlie Chaplin».¹ Η παραπομπή/υποσημείωση θα πρέπει να αναφέρει όπως και στην προηγούμενη περίπτωση όλα τα στοιχεία.

- Όταν θέλουμε να αναδείξουμε και μια άλλη οπτική του προβλήματος που πραγματευόμαστε, ή μια άλλη προσέγγιση διαφορετική με αυτήν του συγγραφέα στον οποίο παραπέμπουμε και για λόγους που αφορούν τη δομή του κειμένου μας ή, τη ροή του δεν μπορούμε να την εντάξουμε άμεσα τότε μπορούμε να την αναφέρουμε με συντομία και σαφήνεια στην υποσημείωση. Λόχου χάρη, για το ζήτημα του χαρακτήρα της Ελληνικής Κοινωνίας παραπέμπουμε στο Μουζέλης 1978:18. Αμέσως μετά μπορούμε να αναφέρουμε την άλλη προσέγγιση (βλ. υποσημείωση).²
- Όλα τα στοιχεία της βιβλιογραφίας που χρησιμοποιήθηκαν θα πρέπει να δίνονται συγκεντρωτικά στο τέλος της εργασίας και κάτω από το χωρίο Βιβλιογραφία. Αν ο χρόνος έκδοσης δεν αναγράφεται, και στα βιβλία που εκδίδονται στην Ελλάδα αυτό συμβαίνει συχνά τότε γράφουμε: χ.χ. (που σημαίνει χωρίς χρόνο έκδοσης).
- Οι παραπομπές που αναφέρονται σε κείμενα από το Διαδίκτυο αναγράφουν το συγγραφέα, τον τίτλο του άρθρου, την διεύθυνση της ιστοσελίδας και την ημερομηνία ανάκτησης.
- Ποτέ μην εξελληνίζετε τα ξένα ονόματα.³ Αυτό βέβαια θα εξαρτηθεί και από τη γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο και το όνομα του συγγραφέα του βιβλίου ή το άρθρου.

¹ Χορκχάιμερ, Μ. (1987). *Η έκλειψη του λόγου*. Αθήνα: Κριτική, σ. 147.

² Μουζέλης 1978: 18. Βεβαίως ο Μουζέλης έχει δεχτεί σφοδρή κριτική για τη θέση του πως η Ελλάδα είναι μια χώρα του περιφερειακού καπιταλισμού αλλά και για τον τρόπο προσέγγισης του προβλήματος, καθώς αυτός δεν συγκρίνει δομές, δηλαδή τη σχέση κεφαλαίου- εργασίας και πως αυτή συναρθώνεται ιστορικά με στοιχεία του εποικοδομήματος (στρατός, πολιτική κ.λπ.) αλλά εντελώς φαινομενολογικά συγκρίνει αυτά τα στοιχεία των υπερδομών με αυτά άλλων χωρών σαν αυτά να έχουν αυτονομηθεί πλήρως από τις δομές. Βλ. Γ. Μηλιός (1995). «Η υπανάπτυξη (της θεωρίας) ως Απολογητική. Απόψεις για την ελληνική κοινωνία, τον κοινοβουλευτισμό, την εκβιομηχάνιση». Στο Σταμάτης, Γ. (επιμ.). *Για μια κριτική των κοινωνικών επιστημών*. Αθήνα: Κριτική.

³ Eco, U. (1994). *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*. Αθήνα: Νήσος, σ. 215.